

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

De præparatione vitæ speculatiuæ & spiritualis, deque affectu quintuplici.
Cap. IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

aus: quare multo excellentior, amabilior, & ad obtinendum dilectum facilior est ardor amoris. Primumque conscendit ad dilectum tangendum, osculandum & amplexandum: sicut à simili, ordo Seraphin, qui interpretatur ardēs, est Deo vicinior quam Cherubin, ac per consequens vberius, perfectius, & prius influētiam à Deo recipit, quam Cherubin, qui interpretatur plenitudo scientiæ. Et hæc potentia, vt est supremū in spiritu, ferè ab omnibus ignoratur: nisi ab illis, quibus ab igne Spiritus sancti immediatè apex affectus tangitur, & mouetur. In quo tactu Spiritus sancti datur multò maior de Deo cognitio, quam per omnē intellectum, & rationem inuestigando. Per quem, inquam, tactum, mouet affectum, primò per ardorem in Deum, deinde illuminat intellectum ad verissimam, & plenissimam cognitionem. Dissoluit imaginaria phantasmata, refranat & captiuat omnium sensuum deordinationem, etiam vsque ad carnis sensualitatem, sua redundantia pestiferam corruptionem eius mortificando.

D. HENRICI HARPHII

THEOLOGIAE MYSTICAE LIBRI

III. PARS SECVNDA.

De preparatione vite speculatiuæ & spiritualis, deque affectu quintuplici. Cap. IX.

Iohan. 17.

ASCENDE superius, Lucæ 14. Dicit Augustinus in libro de cognitione vera vite: Quòd, cum hæc sit vita æterna, vt se solum Deum verum cognoscant, profectò constat naturam rationalem ad hoc solum factam, vt factorem suum Deum verum intelligat, intelligendo diligit, diligendo, in eo, qui est vera

Itinera æternitatis duo.

vita, æternaliter beatè viuat. Et ideo concludit, quòd diuinitatis essentiam rationabiliter inuestigare, est ad æternam vitam festinare: quam vtique negligendo ignorare, est ad mortem indeficientem damnabiliter properare: quia duo sunt æternitatis itinera: Vnū ducens ad vitam æternam: Alterum ducens ad mortem æternam. A Domino namque se auertere, secundum Augustinum, est cadere: in quem se conuertere, est resurgere: in quo manere, est consistere. Et hæc quidem

quidem veraciter exequi non possumus, nisi per secundum gradum vite viatoris, qui dicitur vita speculatiua spiritualis, per Rachelem significata, sicut actiua per Liam, & contemplatiua supereminens per Mariam, quæ *optimam partem elegit*. Et huius quidem vite, quædam digna requiritur præuia præparatio, qua perficienda dinoscitur,

Luca 10i

Pro quo sciendum, quod duo sunt pedes spirituales, quibus hæc via perficitur, & ad debitum finem deducitur, scilicet, intellectus, & affectus: quos pariter coambulare necesse est, vt illa secretissima contemplationis itinera perquirentes attingere valeant. Alioqui intellectus sine affectu claudus efficitur: affectus autem sine intellectu cæcus esse probatur. Coambulent ergo necesse est, vt & intellectus affectui viam, per quam ambulet; & finem, quem desiderat, luculenter ostendat: affectus autem intellectum in terminum desideratum & præmonstratum impetu suo transferat & perducatur. Quia dicit Hugo super septimum Angelicæ Hierarchiæ, quod mentes cælestes vel spiritus rationales ad interiora nitentes, cognitione & dilectione accedunt, & proximæ fiunt secundum excellentissimam collocationem, quam habent iuxta Deum. Sed tales pedes mundos & puros esse oportet,

Apoct. 22i

Iohan. 13.

quia nihil inquinatum illuc intrare poterit. Quod innuens Dominus ait: *Qui lotus est, non indiget, nisi vt pedes lauet*. Qui enim mundus est à caput nostri spiritus est simplex intelligentia, quæ in viris perfectis Deo coniungitur, vt dicit Augustinus. Nec etiam lotionem manuum indiget, quia eorum opera munda sunt, propter munditiam capitis ea in Deum ordinantis: sed tantum indigent lotionem pedum, quia tales pedes, vt cognitio vel affectio, mediante sensualitate quandoque terram tangunt. Impossibile est enim hominem aliquando non peccare venialiter, nec pati deordinationem aliquam in sua sensualitate, propter continuam conuersationem in terris: ex qua trahitur aliqua macula impuritatis in affectu, & ex hoc ruga impuritatis in intellectu. Vnde dicit Origenes: Ego impossibile puto, non cõtaminari extrema animæ & infima eius: quanquam quis perfectus, quod ad homines, reputetur. Ideo charissimi discipuli Domini sunt, qui solum lotionem pedum indigent. Quos iterum inquinari timuit in Canticis sponsa, dicens: *Laui pedes meos, compunctionibus & fletibus, quomodo iterum inquinabo illos?* temporalium vmbri & imaginibus, cum etiam in-

Caput spiritus nostri quod.

Cant. 5.

exercitio reputentur maculae & offendicula, ut dicit Vercellensis super eodem verbo. Ad quae nimirum offendicula conculcanda & vitanda necesse est habere pedes non solum lotos, sed etiam ad ambulandum exercitatos, & agilitate veloces. De quo gloriatur Psalmista dicens.

Psal 17.

Qui perfecit pedes meos tanquam ceruorum. Ceruus enim, secundum Gregorium, cum iuga montium ascendit, aspera quaeque & obiecta transgreditur, donec ad superiora eleuetur: non solum currit, sed etiam saltat. Sic electorum mentes quaecumque sibi obuia respiciunt, contemplationis saltu transcendunt, donec ad superna se euehant. Unde, secundum Dionysium tertio capitulo Angelicae Hierarchiae, Pedes in Scriptura significant virtutem motiuam acutè penetrantem, & velocem, id est, semper tendentem in diuina. Per hos denique pedes transimus secundum Augustinum, ad Deum: non ambulando, sed amando: què tantò habebimus praesentiorum, quòtò amorem illum, quo in eum tendimus, habuerimus puriorem.

Pedes mysticè.

Oculo intellectuali parado necessaria tria.

Ad maiorem autem horum euidentiam sciendum, quòd ad emundationem vel preparationem debitam oculi intellectualis, tria sunt necessaria. Primum est infusio luminis gratiae excellentioris: quam tamen actiua vita absque interni feruoris diligentia promeretur. Quae gratia in anima similis est candelae in laterna: quia hominem iustum calefacit, illuminat, & transadiat, habitatori suo se manifestans intrinsecus: si tamen sui ipsius fuerit diligens inspector: & per opera exteriora transadians, proximis lucet virtutibus & exemplis. Illuminatio namque gratiae, subito mouet & excitat intrinsecus hominem. Quae subita motio, primum est conficiens spiritualem visionem, huic exercitio congruam, quam infusionem luminis gratiae, per gemitus & lacrymas à rubigine peccatorum debitam abluitionem praecedere necesse est: ut sic ad susceptionem diuini radij praeparetur. Unde sicut in speculo, quòd cum flatu vel alio quocumque fuerit obtenebratum, facies humana licet obiecta, non resultat: quam tamen abstersum statim recipit & repraesentat. Quòd si speculum aliquod ad instar spirituum humana ratione decoratum, & vitium adueniret, per illud utique quod in se recipit obiectum, cuius est similitudinem repraesentans, cognosceret. Sic nimirum cum à rationali spiritu obfuscans, caligo fuerit eliminata, protinus sol iustitiae, gratiae suae radios immittit, qui quantum in se est, & qualiter omnibus se infundit: imò sicut radius Solis ad fenestram immobilis perseverat: qua reserata, ex sua naturali bonitate nunquam

nunquam se retrahens, domū interiorē prius obscuram, statim irradiat: sic sol iustitiæ immobiliter præ foribus astans cordis nostri, nihil aliud expectat, quàm ut per vitiorum absterisionem aditus sibi pateat, ut in mente nostra velut in lectulo dulciter conquiescat, per irradiationes spiritualium splendorum animā sibi desponsatam insigniens. Quod si duo specula intellectualia, scilicet humanæ mentis & æternitatis perfecte conuenerint, tunc anima per susceptū in se diuinū speculum, & illud in se, & se in illo esse plenariè perciperet, cognosceret, & fruibiliter possideret. Et ideo cuncta vitia præterita quantumcunq; minima flecibus, suspirijs, & orationibus, alijsq; virtuosis exercitijs cum summa diligentia sunt eliminanda, & expurganda: quia mentē humanam mirabiliter offuscant & obnubilant. Secundū autem est, omnium formarum extranearum, omniumq; phantastici tumultus exclusio, usque adeo, quod mens ab omnibus creaturis, & earū formis sit libera, pura, expedita, & penitus otiosa. Nam ad motionem prædictā ex parte hominis mox occurrit recollectio virium animæ tam superiorum, quàm inferiorum & exteriorū in vnitatem spiritus, vinculo charitatis connexarum: & sic memoria redditur expedita, sicut in primo ipsa intelligentia. Tertium est, libera voluntatis ad Deum conuersio cum recollectione omnium virium animæ, & eiusdem voluntatis ab omni inordinato affectu absolutæ, in vnitatem suæ mentis, ac ipsius diuinitatis ascensio, ut rationalis creatura summam vnitatem essentiæ diuinæ feliciter & supernaturaliter assequatur. In quibus ascensionibus anagogicis, exercitacione sedula tandem alluefactus, quoties voluerit, quoties Dei sui memoratus fuerit, toties à formis omnium creaturarum liber & absolutus, expeditè valeat ad eorum altum ascendere: sicut elychniū candela adhuc fumigans, dum ardere supponitur, odoris illius tactu protinus flamma descendens, per virgulam fumi, elychniū adhuc tepidum apprehendit & incendit. Sed huiusmodi necesse est à naturalibus animæ passionibus & inordinatis affectionibus funditus esse liberatos & elongatos, scilicet ab amore, odio, dolore, gaudio, spe vana, & inani timore, cæterisque similibus. Nam, *Nubila mens est, vinctaq; frangis, hæc ubi regnant.* Non denique prosperis eleuetur, nec aduersis deiiciatur: nulla eum extranea cura sollicitet: nullius eum detineat affectio creaturæ: & sic ipsam voluntatem ad vitam spiritualem se præparasse gloriatur. Quæ tria vbi concurrerint, spiritualem causant vitionem, & totius sunt interni exercitij fundamentum.

XXXX

Nunc

Mens quo-
modo illu-
stratur.

Nunc autem videndum est, quo lumine mens taliter preparata, sit illustranda. Pro quo sciendum, quòd sicut claritas solaris tribus modis & differentijs percipitur, scilicet in obiecto, utpote in pariete vel terra: in radio suo, scilicet in aëre: & in seipso, id est, globo vel rota solari; sic etiam diuinus radius spiritui viatoris se tripliciter manifestat.

Radium di-
uinum ma-
nifestari
trifariam.

Primo, in sacra Scriptura, cum sub cortice literæ, per aliquod donum intelligentiæ, sensus anagogicus intuenitur, quo mens veluti per quendam radium ad amorem sui Creatoris multipliciter & mirabiliter erudita dirigitur. Vnde dicit Dionysius in libro de diuinis nominibus: Indicibilia autem casto silentio venerantes, ad illucescentes nobis in sanctis eloquijs splendorum exercemur, & ab ipsis illuminamur. Vnde per lumen illud internum diuinæ gratiæ, tanta sapientiæ dilatatio in Scripturis quandoque conquiritur, ut quot sunt verba in nouo & veteri Testamento, quot creaturæ in mundo, tot anima suscipit intelligentias & sermones, ad Deum & ad punctum amoris omnia referendo.

*Alias spe-
culis.

Secundo verò, diuinus radius refulget in spiritu, quo mens æternis suspensa. *spectaculis, sub admiratione quadam ad meditandum de supercælestibus, eruditur, scilicet de rationibus æternis, & de æterna generatione Filij, vel de nexu Spiritus sancti, & similibus. Quia sicut per solares radios in aëre resplendentes, oculus materialis ad contemplationem solis erigitur: sic oculus intelligentiæ per immisos radios à sole spirituali, non per aliquam scientiam disciplinam, vel mortalis Doctoris industriam, ad cognitionem supercælestium occultorum eleuatur. Hinc beatus Dionysius ad * Titum scribens, ait: Verrete ad radium. Quasi diceret: non alium Doctorem, nec aliud exemplar assumes ad percipiendum diuinæ: sed in te ipsam ingredi, & per radios tibi desuper datos, ad contemplationem diuinorum arctius exerce. Quia sicut rationalis spiritus nobilior est ceteris inferioribus creaturis, sic in ipso diuina sapientia per immisos bonitatis suæ radios, nobiliter se manifestat.

*Alias Ti-
moneum.

Tertio denique fons ille diuinæ claritatis, & beatitudinis sese sua dignantissima bonitate manifestat, sicut aliquando fit in raptu, cum mens scilicet ab omnibus abstracta, & alienata, quantum possibile est, gratia trahente naturam, gratuito dono Creatoris ad diuina rapitur, Deum supereminenter visuram. Per primum lumen ad amorem

vanti-

vnitium ascenditur: secundum autem amorem vnitium sedule
concomitatur. Et quanto mens magis fonti luminis per affectiones
amoris appropinquat, tanto perfectius, & efficacius diuinius radijs
velut ipsi vicinior adimpletur. Sed ad tertium lumen, quod est
fons luminis, mens ipsa singulari dono, suspirijs, & aspirationibus in-
satiabilibus, quandoque tandem peruenire peroptans, sua importu-
nitate diuinitus subleuatur, ac sibi suspiranti diutius dicitur à dilecto:

Amice, ascende superius: vt postea videbitur.

Lucæ 14.

Cæterum, vt pes secundus scilicet affectus in nobis habiletur accu-
ratus, sciendum, quod (vt dicit Hugo) affectus est quædam spontanea,
ac dulcis ipsius animi ad aliquid inclinatio. Et quia secundum va-
riam affectionem, & inclinationem motuum, amores nostri varian-
tur, ideo subtilius est inquirendum, quis amor est respiciendus, quis re-
primendus, & quis alexandus. Primus igitur affectus est naturalis,
quem quis habet ad carner suam, vel etiam ad amicos suos carnales,
& domesticos: quem affectum sicut impossibile est non admittere, sic
non sequi summæ virtutis est. Semper enim mollior, & suauia sugge-
rit: quod iucundum, voluptuosum, & delicatum est, libenter ample-
ditur: quod autem asperum, & carni contrarium est, cum horrore re-
fugit. Vnde huius affectus executio, peruersus amor est: & qui sic amat

Affectus
quid.

Affectus
naturalis.

animam suam, perdet eam. Ab hoc affectu naturali multum differt af-
fectio charitatiua: quia ille cum homine nascitur, hæc verò à Deo in-
funditur. Secundus affectus est carnalis, qui in primis suis motibus, ne-
que virtus, neque vitium est; sed est quædam hominis habitudo, ani-
mum eius suis incentiuis inclinans: sed hominis est vel recipere, vel
respuere ea. Nam faciliter alicuius forma elegantior, & sermo suauitate
venustior, aspectus quoque ignorantis qualis sit i, se, prouocat, &
perstringit affectum. Quod in puero Moïse apparuit propter elegan-
tiam suæ formæ, *cribui mensibus* occultato à matre, & à Pharaonis filia
adoptato. Qui etiam affectus Dauid ad speciem Bersabeæ prouenit in-
cautum, prauentum dissoluit, dissolutum obruit. Sapientiam quo-
que Salomonis absorbit, & carnali libidine dissolutum, in spiritalis
fornicationis deiecit barathrum. Et hic affectus non meretur habere
nomen veri amoris: sed est idolum longinquum veri amoris, & ple-
nus anxietate, vt dicit sanctus Dionysius de diuinis nominibus: sed
affectio charitatiua plena est iucunditate.

Ioan. 12.

Affectus
carnalis.

Exodi 2.

2. Reg. 11.

3. Reg. 11.

Tertius affectus est officialis, de quo dicit Hugo: Officialem affe-

Affectus
officialis.

cum dicimus, qui munerum, vel obsequiorum exhibitorum officio quorundam animos inclinat, qui quamuis sit periculosus, tamen est admittendus, ne ab officio sit ingratus. Cauendum autem est, ne tam vitio impatiatur, aut faueat, quam homini. Quid enim magis cauendum est, quam ne delinitus obsequijs, vel muneribus illectus, faueas vitio, vel incuria torpeas? Ab hoc etiam affectu multum differt affectio charitativa, quia ille *quærit quæ sua sunt*: per charitatem autem *hinc* la sunt omnium, & omnia singulorum, quia *non quærit quæ sua sunt*.

1. Cor. 13.

Affectus rationalis.

Quartus affectus est rationalis, qui scilicet ex consideratione alterius virtutis oritur sumit, cum nobis alicuius scientia, aut virtus, fama, aut probitas manifestata, mentem nostram dulcedinis, aut admirationis suauitate perfundit: aut nos audita Martyrum triumphali passione, suauissima deuotione compungit. Sic memoriales actus precedentium, quasi sub oculis meditatione delectabili depingit, & ad eorum dilectionem contemplantis animum accendit. Qui nimirum affectus cæteris perfectior est, quia non modicum virtutis est, ipse amor virtutis. Ab hoc tamen affectu differt affectio charitativa, quia hic affectus ratione mediante, ab exemplis exterioribus oritur & excitatur: affectio verò charitativa à Spiritu sancto ad amandum etiam peccatores inflammatur, & ex Sanctorum exemplis multò dulcius afficitur.

Affectus spiritualis.

2. Reg. 13.
Matth. 26.

Quintus affectus dicitur spiritualis, quia vel à spiritu immititur, vel à spiritu inspiratur, & iste est triplex: Nam aliquando à maligno spiritu immititur, cum instigat ad vitia: quo Ammon ad amplexu feroris exarsit: & Iudas in mortem Domini conspirauit. Quandoque verò à spiritu nostro, cum ex ingenta natura, vel studio à exercitationis frequentia oriuntur amorosi affectus ad summum bonum diligendum, utpote quod est summè appetibile: & sic simillimi efficiuntur charitatiue, vel gratitiue affectioni. Nam maximus charitatis gradus est, *ut animam suam ponat quis pro amicis suis*, ut dicit Dominus. Similem tamen gradum ex puris naturalibus multi reperti sunt ostendisse, sicut Augustinus narrat secundo de ciuit. Dei, quòd multi utilitatem reipublicæ, propriæ vitæ præponebant. Quandoque etiam à spiritu diuino inspiratur, qui licet cum prædictis in multis conueniat propter similitudinem actuum, habitus tamen eorum differunt. Primò, quantum ad originem, quia hic à solo Deo supernaturali-

Ioan. 15.

raliter infunditur. *Charitas enim Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis: sed naturalis affectu cum homine nascitur, & alter per exercitium acquiritur.* Secundò, quantum ad substantialitatem, quia charitas est unificatiua, seu viuificatiua, & purior, ac feruentior. Tertio, quantum ad formalitatem, quia charitas alias virtutes sola per habitus format, & perficit. Quarto, quantum ad finis capacitatem, quia sola charitas spiritum humanum à culpa educit, & conducit in viam: adducit ad dilectum, vnice dilectum dilectio, & copulat summo Deo. Vnde Rabanus in sermone quodam: *Amor diuinus est ignis in meditatione, mentem purificans à sordibus vitiorum: lux est in oratione, mentem irradians claritate virtutum: mel in gratiarum actione, mentem dulcorans dulcedine diuinorum beneficiorum: vinum in contemplatione, mentem inebrians iucunda: & suauis dulcedine: sol est in æterna beatitudine, mentem clarificans serenissimo lumine, & suauissimo calore, exhilarans ineffabili gaudio in perenni iubilatione.* Hæc ille. Sed nullum istorum dilectio acquirita, vel naturalis, sine charitate efficere potest.

Amor diuinus.

De ornatu vite speculatiue, & spiritualis per dona Spiritus sancti, præcipue timoris, pietatis, scientiæ, & fortitudinis. Cap. X.

Viso de his, quæ ad præparationem vite speculatiuæ, & spiritualis necessaria videbantur, iam prosequendum esse reor de ornatu eiusdem, qui præcipue consistit in adeptione perfectæ donorum Spiritus sancti: quia *caro non prodest quicquam, sed spiritus est qui viuificat*, vt spirituale efficiat. Pro quo sciendum, quod postquam per charitatem, & erectam intentionem in omnibus actibus, & vite suæ moribus, ad Dei laudem, gloriam, & honorem sedulè sese quis sustulerit, superest vt humili patientia voluntatisque deiectione, non uas animi diuitias, & dona cum certa confidentia præstoleretur, non importunus exactor, nec anxius suspirator, (quia sic ad susceptionem & orationem vite spiritualis melius disponitur,) offeratque se sedulè simplici, erecta intentione, cum omnibus virtutibus suis diuinis cõspectibus, & in illam sublimem vnitatem, in qua Deus est, & omnis spiritus Deum supernaturaliter amans, sine medio vnum suum, super se & super omnia velut aspirando requiescat: vt sic ex illa vnitate diuina gratia, & dona gratiarum effluant, & huius fluminis imperius. Psalm. 45.

Ioan. 6.
Spiritus sanctus p virtutes Theologicas quomodo agat in animam.